

SLOVENE

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6-50
za en mesec " " 2-20

V upravnistvu:

za celo leto naprej K 22-40
za pol leta " " 11-20
za četrt leta " " 5-60
za en mesec " " 1-90

za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Inserati:

Enostop. petlitvsta (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več kot trikrat 8 "
V reklamnih noticah stane
enostopna garmondvsta
za 26 h. Pri večkratnem ob-
javljanju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izven 31. nedelje
in praznike, ob pol 6. uri
popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez
dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se
ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. —
V sprejema naročnino, inserate in
reklamacije.
Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Taki smo.

V »Narodovem« uvodnem članku »Taki so« se je zrepčil naprednjak nad »Danico« in poslanci »S. L. S.« Usode skupnega delovanja slovenskega dijaštva na Dunaju nismo nameravali spravljati v javnosti, da ne bi morda kako škodili stvari sami. Ker so si pa začeli nedolžni napredni umivati roke, je na mestu nekaj pojasnil javnosti, »da bo vedela in sodela«.

Kljub žalostnim izkušnjam, ki jih je imela »Danica« s skupnim delom zadnjih let, je v interesu zadeve same vendarle stopila v stik z zastopniki »Slovenije« in »Save« ter tako omogočila skupen odsek. Ta je imel namen, da zasleduje in študira vseučiliško vprašanje, zanese idejo med najširše sloje in prepriča, da ne zaspri, kot je že tolikrat. Prvi shod se je vršil 4. decembra pr. l. Dr. Korošec je omenil dijaštvu sklepe »Nar. Zveze« ter obljubil, da bodo poslanci z vso vnemo delali za ugodno rešitev te zadeve. 27. pr. m. se je vršil drugi shod. Dan poprej sta zahtevala zastopnika »Danice«, da se v resolucijah izrecno zahteva tudi takojšnja ustanovitev teološke fakultete, sicer da »ne morejo (t. j. zastopniki »Danice« z ostalim dijaštvom) skupno nastopati za slovensko visoko šolo« (cit. po »Narodu«).

Shod se je pač vršil, ker ni bilo več časa, da se informirata zastopnika »Save« in »Slovenije« pri svojih tovariših, a le pod pogojem, da bo vprašanje teološke fakultete prvi predmet razpravljanja v odseku.

Po shodu je napredno dijaštvo preciziralo svoje stališče. Načelnik odseka je poslal »Danici« sledeče pismo

Dunaj, 31. I. 09.

Slavno društvo!

Društvo »Sava« je sklenilo, da nastopi solidarno s »Slovenijo« v sporni zadevi glede bogoslovne fakultete. Vsaj tako se mi privatno poroča.

»Slovenija« pa je na včerajšnjem izrednem občnem zboru sklenila sledeče:

Zahteva po bogoslovni fakulteti nasprotuje njenim principom. Vendar pa ne bo nastopila pri skupnih nastopih proti nji

in pričakuje, da tudi Vi opustite namero, pri skupnih nastopih jo zahtevati.

Prosim, blagovolite mi naznaniti svoje mnenje in svoje nadaljne korake v kratkem, ker je od Vašega sklepa odvisna tudi nadaljna usoda vseučilišne brošure kakor tudi vseučilišnega odseka dunajškega dijaštva.

Z velespoštovanjem

Mirko Černič,

preds. vseuč. odseka dun. dij.

Zastopnika »Danice« sta predsedniku odseka sledeče odgovorila:

Dunaj, 5. svečana 1909.

Velerodni gospod!

Z ozirom na cenjeno pismo z dne 31. jan. si dovoljujemo podpisana izjavljati sledeče:

»Dosledni svojim načelom se bomo vedno in povsod borili tudi za teološko fakulteto. Upoštevajoč Vaše in svoje stališče smatramo skupno delo v domovini in na Dunaju za nemogoče.«

(Slede podpisi.)

»Narodov« poročevalec omenja, da je napredno dijaštvo »jako veliko koncediralo«, da je to storilo, »da se omogoči skupno delo« in »mislil, da bo to za obe strani prav«. Gospodje, ali ste naivni ali pa imate nas za otroke. »Danica« je vendar jasno izjavila, da ne bo mogla več sodelovati, ako odklonite to njeno zahtevo. Torej ste vedeli, da s svojim sklepom onemogočite skupno delo. Zakaj zavijate?

V istem članku se sklicujete, da je shod zahteval popolno vseučilišče, s tem je menda tudi pri pogajanjih za ljubljanski shod zastopnik »Slovenije« utemeljeval, da ni treba še izrecno zahtevati bogoslovne fakultete. Mogoče je dvojno. Ali vi razumete pod popolnim vseučiliščem vse štiri fakultete, potem ste vedno grešili proti svojim načelom, potem tudi niste čisto nič koncedirali in bi le dosledno ravnali, če bi zahtevali izrecno, kar zahtevate vedno implicite. Ali pa ne štejete bogoslovne fakultete k popolni univerzi; v tem slučaju pa varate vso javnost, ki razume pod popolnim vseučiliščem tudi bogoslovni oddelek. V prvem slučaju ste nedosledni, v drugem pa neodkriti. Resnica pa je, da je tudi med naprednim dijaštvom nekaj ljudi, ki znajo misliti in bi zahtevali bogoslovno fakulteto, a nimajo poguma ustaviti se toku »Svobodne misli«.

Kako nasprotuje zahteva bogoslovne fakultete principom »Slovenije«, kateri je vera privatna stvar, o tem sodi lahko razumen človek sam.

Napredno dijaštvo se je zopet enkrat zmotilo nad nami. »Danica« se pač preveč zaveda svoje časti in naloge, da bi držala jermena »naprednim« jahačem. **Skupno delo v domovini je nemogoče.** Obstajalo bi v tem, da prireja dijaštvo vseh struj skupna zborovanja. Torej mi niti ne bi smeli na teh zborovanjih govoriti ljudstvu o bogoslovni fakulteti, je ne bi smeli zahtevati; morali bi prirejati zato lastne shode! Ne, nikakor! Naši nasprotniki dobro vedo, da imamo mi v rokah ključ do ljudstva; to so tudi izkusili o Božiču. Ali naj temu primerno uravnajo svoje korake ali pa gremo vsak svojo pot!

Vseučiliška brošura pa ni pokopana, ker jo bo izdalo kat. nar. dijaštvo na svojo roko.

Napad na poslance »S. L. S.« je ponesrečen. Znano je, da so naši poslanci doslegli, da se obravnava zadeva italijansk. vseučilišča v zbornici. Kedar se jim zdi bolj primerno nastopiti za vseučilišče, to vedo poslanci gotovo boljše kot radikalni dijaški politiki. Predvsem bi bilo tu na mestu, najprvo pri njih se informirati. Na shod 27. jan. pa poslancev »S. L. S.« zato ni bilo, ker se je od napredne strani napadalo — po radikalno bi rekli »drezalo« — na ljubljanskem shodu »Narodno Zvezo« in tako indirektno dr. Korošca, ki je na dijaškem shodu govoril v njenem imenu. Vsaj tako so tolmačili stvar štajerski listi. Pisec »Narodovega« članka pa pozabi, da so v »Narodni Zvezi« tudi liberalni poslanci. Je pač tako, da je »svoboda« nekaterim le fraza. Duhovnom ne privoščite najvišjega izobraževališča, ker ste fanatiki. Želite svetišča brezverstvu, katoliškemu svetovnemu naziranju pa iste pravice ne priznate. A zgodovina bo šla preko vas!

Slovanski blok.

Onemogla jeza Nemcev proti S. L. S.

V veliko jezo nemških avstrijskih hakatistov in šarimaherjev se je ustanovil slovanski blok. Kako da je presenetila

zdržižitev Jugoslovanov, Čehov in dela Rusinov sramežljive vladne stranike, Nemce, nam dokazuje pred vsem glasilo sedanjega »Lloydovega« predsednika Derschatta in zdaj glasilo Stürgkhovo in pa Hochenburgerja. List s kislim obrazom konstatira, da je ustanovitev slovanskega bloka popolnoma izpremenila položaj v državnem zboru, ker je »Slovanska enota« zdaj najmočnejša skupina državnega zbora, ki tvori 125 poslancev. Jeza proti S. L. S. odseva tudi iz »Grazer Tagblattovega« članka, v katerem se peča z raznimi članki našega lista o položaju. Verjamemo, da gospodi iniciativa načelnika S. L. S. za ustanovitev mogočnega slovanskega bloka ni všeč, zato se pa tako napenjajo in pihaajo v onemogli jezi nanj, ker je z ustanovitvijo mogočnega slovanskega obroča onemogočeno, kar so sanjali, da izvedejo s svojim predpusnim Bienerthovim ministrstvom št. 2. Kako lepo bi se dalo ponemčevati, kako lepo bi nam pošiljali vedno več nemških uradnikov, seveda vse z ozirom na objektivnost in potrebo nepristranskega uradovanja. Vse to je zdaj zblinjeno. Vlada se mora zanašati v parlamentu po sedanjem ključu na 216 zanesljivih poslancev, med tem ko šteje novi slovanski obroč zdaj po »Grazer Tagbattu« sam 125 poslancev, in tvori najmočnejšo parlamentarno skupino, dogovorjeno za vse slučaje. Za Bienerthovo vladno nikakor ne bo prijetno, ko se zopet snide državni zbor in dobi trdno spojeni slovanski obroč.

Zunanji položaj je pa zdaj, kar poročamo na drugem mestu, jako opasen. Svojih dalekosežnih ponemčevalnih namenov Nemci a la Derschatta, Stürgkh in Hochenburg ne bodo mogli izvesti, zato pa taka jeza na dr. Šusteršiča, ki je dal v pravem trenutku iniciativo, da se je ustanovil slovanski obroč. Vse, kar pišejo, da so poslanci S. L. S. zdaj s češkimi radikalcij skupaj, in kar bodo še pisali, da so naši poslanci v tistem slovanskem obroču, v katerem je n. pr. tudi državni poslanec Hribar, je ravno prav za predpust, ker se »losvonromovci« zdaj družijo s krščansko-socialnimi poslanci. »Was dem einen recht ist, ist dem anderen billig«, gospoda. Mi z največjim veseljem pozdravljamo slovanski obroč in želimo, da ostanejo brezuspešne vse spletke losvonromovske vsenemške protiaustrijske hajlovske go-

LISTEK.

Na mestih strašnega potresa.

Potopisne črtice. — Jurij Trunk.

V. Palermo.

Samo en dan imam odmerjen za Palermo, zato sem že na vse zgodaj na nogah.

Krasno jutro. Od morja veje prijetna sapica, skoraj je prehladna, da se zavijam v površnik, ko korakam izpred hotela v mesto. Izza gore Pellegriano se prikažejo novi solnčni žarki. Že prvi pogled na mesto priča, da je Palermo krasno mesto, punčica otoka Sicilije.

Pred menoj je »Gardino Garibaldi«, eden izmed več javnih vrtov. Jesen, cvetlic ni, a vsekako se vrtu še zdaj pozna, da mu gre priimek »rajski«. Lepših nasadov nisem našel nikjer. Zavijem v glavno ulico via Vittorio Emanuele. V nobenem mestu se ni tako lahko spoznati, kakor v Palermu. Imenovana ulica se križa sredi mesta z drugo, via Macqueda, in ker mesto ni preobsežno, ne moreš zgrešiti.

Ravno otvarjajo siho bogate prodajalnice; življenja pa na ulici še ni, ker je še zgodaj.

Najprej me vleče, iti gledat slavno škofijsko cerkev. Ni treba dolgo korakati med palačami, ko se na desno odpre po-

gled najprej na nasad raznih palm, med katerimi stoje kipi škofov, in potem na svetovnoznano stolico. Nehote obstanem in zastrim. Pripoznam, da me pogled na kako stavbo še ni zlahka tako iznenadil, kakor prvi pogled na to normansko zidavo. Ko sem par dni pozneje stal v Rimu na Petrovem trgu, sem bil več ko hladen, a tukaj pred stolnico v Palermu je pa kipelo srce.

Nisem še poznal normanskega sloga do cela. V Messini so na stolnici le sledovi proti tej stavbi; podoba in opis pa resnice ne morete nadomestiti.

Ni blišča, kakor v Milanu ali Florenciji, tudi ne orjaške ogromnosti, kakor pri sv. Petru v Rimu ali čudovitih piramidah: pač pa je nekaj veličastnega v normanskem slogu, da omami človeku srce. Ne vem sicer, ali učinkuje mična harmonija nebrojnih stolpičev, sloh, stebričkov, obokov — tudi na druge tako — jaz smatram stolnico v Palermu za eno izmed najkrasnejših stavb sveta.

Opisa ne podajam, ker je vse le senca. Poznejše dodana kupola je sicer liki madež na beli steni. A veličastnega vtisa ne more popačiti. Ko bi Palermo ne bilo tako daleč, na vrt pred stolnico bi pa hodil postajat, da bi užival slast pogleda na krasni biser normanskega sloga.

Vstopim pri glavnih vratih, ki so sama pravi čudes umetnosti. Notranjost je več ko mrzla: prazni oboki, pobeljene stene,

le tu pa tam sledovi starih umetnin. Škoda, da zunanjemu veličastvu ne odgovarja primerna notranjost.

Izpred oltarja doni ne preveč prijeten glas pevcev, vrši se neko opravilo, pri katerem pa Lahov ne opazujem rad, ker jim manjka resnobe.

Tik ob vhodu na desni stoji nekaj raket iz rudečega porfirja, brez kinča in brez umetnosti. Nekaj navidezno protestantskih Nemcev se poriva med temi grobovi, v katerih trohne ostanki tudi par nemških vladarjev Sicilije, osobito ne ravno preveč slavnega Frederika II., hudega zatiralca Cerkev. Tudi od njega je ostalo le malo prahu, dočim katoliška Cerkev živi.

Bolj me zanima grob sv. Rozalije, ki leži v posebni kapelici v srebrni rakvi. Pri Frederikovem grobu so radovedneži, tu pa kleče verniki, zatopljeni v molitev. Moč čednosti! Sedeži korarjev so jako umetno izrezljani, tudi par oltarnih slik je delo znanih umetnikov. Skozi okna visoke kupole zažari solnce, — dim kadila se dviga v višave; vzdihnem k sv. Rozaliji in odidem.

Stolice se tiči škofov dvorec s semeniščem. Tudi ta palača je sezidana v normanskem slogu in biser umetnosti.

Zavijem zopet na glavno ulico. Počasi privozi kočijaž, ki drži v levi svetilko; ne prestando poje zvonček. V vozu zapazim duhovnika z Najsvetejšim; cerkovnik drži

nad njim majhno marelico; z drugimi poklekne tudi jaz, saj prihajajo od bolnika.

Sredi kraljevih palm, med bujnimi nasadi zapazim velik spomenik. Na zgornji strani te piazza della Vittoria stoji masivno poslopje s širokim stolpom — palazzo reale, stolica sicilijanskih vladarjev. Grad ne zanima dosti, pač pa hrani v sebi drugi sicilijanski biser, namreč najkrasnejšo dvorno kapelico, kakoršne ni na svetu.

Na levi strani vidim skupino Angležev, ki imajo navidezno isti namen kakor jaz. Čudom se čudim, da me sprejme liviran strežaj, ki mi odvzame palico; bržkone je cel grad s kapelico vred »narodna last«. Grem po stopnicah in takoj zapazim osvit starih mozaikov v lopi z arabskimi stebrički. Pri vhodu stoji duhoven v opravi. Vprašam: »E' permesso?« »Si, si signor,« odgovori. Vstopim; ravno je opravilo za neko višjo osebo, a to me ne zanima.

Stolnica me je presenetila po zunanosti, notranjost me je užalila — ta capella palasina, kakor ji pravijo, me je očarala po nedolžnem krasu svoje notranjosti. Videl sem že krasne cerkve, krasne dvorane, razkošne arabske palače, egiptovske mošeje, a take mičnosti še ni zrl o. Velika ta cerkva ni; tudi oblike niso ravno na vrhuncu, a cela notranjščina je skrinjica samih umetnih biserjev, sestavljenih v nedosežni harmoniji. Normanski in

spode, ki psuje naše somišljenike à la »Deutsche Wacht« z barabami in se smejemo njihovi onemogli jezi kakor tudi sumničnem proti nekaterim strankam slovenskega obročja, ker nobena slovenska stranka se še ni tako daleč izpozabila, da bi romala na grob nekega Avstriji sovražnega državnika, kar tako rade delajo razne nemške stranke in romajo na Bismarkov grob, imenujejo po njem trge, mu postavljajo spomenike, radi pojejo »Heil dir im Siegeskranz«, kljub temu se pa cedé same lojalnosti in avstrijskega patriotizma, kadar črni Slované in jih hočejo oropati ustavno priznanih pravic »Ad maiorem Germaniae gloriam«.

Drž. poslanec dr. Korošec o »Slovanski enoti«.

O položaju je izjavil poslanec »Slovenskega kluba« dr. Korošec:

O parlamentariziranju razmišljajo zdaj, ko so komaj bili pripravljeni novi ministri, politiki in — seveda gotovo baron Bienerth — tudi vlada. Ministrski predsednik vidi pri sebi poslance, od katerih hoče poizvedeti, v koliko so stranke voljne, da sodelujejo pri vladi s koalicijskimi akcijami in le želeli bi bilo, da bi bil med njimi kdo tako odkrit, ki bi pojasnil sedanjemu uradniku I. činovnega razreda, katero zavlačevanje in katere napake ministrskega predsednika so povzročile in so mu zakrile razgled na parlamentarno drevesno skupino v njegovem kabinetnem vrtu.

Bienerth je zamudil čas in vrednost časa bo šele zdaj izpoznal. Čas včasih za tistega, ki vlada, ni le zgolj denar, n. pr. proračun ali podpravljanje železnice, marveč tudi vojaški novinci, aneksijska predloga in ohranitev lastne moči. Bienerth je imel časa dovolj, da proučuje politiške logaritme, iz katerih računov je izprevidel že Beck, da, če se hoče sestaviti vlada iz zastopnikov parlamentarnih blokov, se mora ustanoviti eno, ali pa še bolje, dvoje resortnih ministrstev, da se pospeši ustanovitve primerne večine. Ko je delil Bienerth zrak ministrske dvorane z voditelji, bi bil lahko razdelil resortne kot administrativno sredstvo, skliceval bi se bil lahko hladno na upravno potrebo in bi bil v upravnem zmislu brez proračunskih težav, kar v okviru trgovinskega ministrstva izvedel prometno ministrstvo, in bi bilo, kar se osebno tiče konkurence z Ogrsko, osebno potrebno ministrstvo za mornariške zadeve. Bienerth bi bil tako lahko ob pravem času spravil s pota gotove težave.

Ako se pa ustanovi novo ministrstvo ob parlamentariziranju, obteži preveč konto onih strank, ki jim pripade novo ustanovljeno ministrstvo. Nihče se ne bo rad odločil, da gre križevu pot krščanskih socialcev, ko se je ustanovilo delavsko ministrstvo. Izkušnje so bile dovolj poučne. Pri takih hipnih ustanovitvah se pa najslabše godi upravi, ker se vzbude takoj vse prijateljske in nasprotne koristi.

Jugoslovani, globoko užaljeni po imenovanju grofa Stürgkha in Hohenburgerja, nasprotujemo novi vladi, in njen politiški voditelj, ne vem, če je to Bienerth v lastni osebi, se moti ako sodi, da bi se mi morebiti udeležili pri morebitni presnovi kabineta s krajanskim ministrom. Proti krajanskim ministrom smo načeloma, ker obkrožujejo vlado in ovirajo resortne šefe. Jugoslovansko ministrstvo bi bilo popolnoma brez moči, če bi se ne naslanjalo na

saracenski slog sta spletena v skupino, katero preveča duh vedno žive krščanske umetnosti. Vse je čudovito fino: tla, stebri, loki, okna, blesteči mozaiki na stenah, stoli, leca. Oblike v starih mozaikih ravno niso dovršene po sedanjem našem okusu, a iz njih seve neka tajinstvena skrivna moč, ki sega v srce. Za menoj vstopijo Angleži, ki so prej ogledali kraljeve dvorane. Vtis prvega pogleda se vtisne njih obrazom: vsi obstanejo in strme v molčečem začudenju. To je v resnici kraljeva cerkvena, pravi svetovni čudes.

Vratar me nagovarja, naj grem gledat dvorane, a kratkoma odklonim, češ, večjega krasu ni mogoče najti nikjer. Capella palatina je sama vredna, da si jo gre ogledat tujec tudi iz daljnega severa.

V bližini Palerma je pa še drugi kras nedosežne umetnosti: Monreale.

Skoz veličastna vrata porta nuova vstopim na piazza dell'indipendenza. Tu počakam na tramvaj, ki vozi vsake pol ure na Monreale, ki je 7 km od mesta nekoliko na višavi ob gori Cuccio.

Z menoj čakaj precej lovec. Nič ni bolj smešnega, kot laški lovec. Ker je lov prost, je lovec vsak, ki ima le kako »rometo«. O drugi opravi ni govora, da, mnogi imajo seboj celo — mareljo! Puška pa marelja — to je za zelnjak!

(Dalje.)

konacionalno resortno ministrstvo. Absolutno nemogoče je za nas, da bi se udeležili v sedanji obliki Bienerthove vlade. Kako se bo zvalo prihodnje ministrstvo in kako bo izgledalo in če bo moralo računati na naše sodelovanje, v tem trenutku ni mogoče presoditi. Le če se nam prepusti resortno ministrstvo, kar zahtevamo, se zamoremo udeležiti sestave prihodnjega kabineta, naj že to poizkuša Bienerth ali pa kak drug ministrski predsednik. Nismo voljni, da izrabimo sebe in naše sposobne moče v nemogočih pozicijah. Naši volivci rajši zaupa svoje koristi sposobnemu poslancu, kakor pa kaki ekscelenci, ki bi ne štela.

Izvajanjem dr. Korošca v polnem obsegu pritrjujemo.

Češki poslanci pri Bienerthu.

Pacac, Kramaf, Čelakovsky in Mastalka so se včeraj posvetovali o položaju s posebnim ozirom na delovanje češkega deželnega zbora. Zvečer je zborovala parlamentarna komisija »Češke zveze«. Dr. Kramaf ne potuje zdaj v Egipt.

V »Slovanski enoti«.

najmočnejši skupini državnega zbora, je 28 čeških agrarcev, 20 mladočehov, 20 članov »Saveza južnih Slavenov«, 17 pristavev moravske katoliško-narodne stranke, 17 poslancev »Slovenskega kluba«, 12 čeških radikalcev, 5 Starorusinov, 4 poslanci moravske ljudske stranke in 2 realista.

AVSTRO - OGRSKA.

Preiskave v Pragi.

Praga, 18. februarja. Včeraj so nadaljevali hišne preiskave pri članih narodno-socialne stranke. Zlasti natančno in dolgo so preiskovali stanovanje člana izvršilnega odbora narodnih socialcev Ande. Vnovič je bila preiskava pri blagajniku stranke Kralu. Poslanec dr. Baxa je brzojavnim putem pri ministru-krajanu dr. Začku protestiral proti preganjanju narodno-socialne stranke.

Preiskave po deželi.

Praga, 18. februarja. V tiskarni poslanca Klofača v Vysokem Mytu je včeraj sodna komisija zaplenila mnogo spisov, ki so jih potem poslali kazenskemu sodišču v Prago. Zlasti so iskali neki letak, s katerim je bil baje poslanec Klofač organiziral demonstracije na Češkem ter pozival na bojkot nemških izdelkov. Včeraj je preiskovalni sodnik v Pragi zaslišal poslanca Klofača in mu očitel te baje lastno-ročne letake.

Kazenska preiskava proti posl. Freslu.

Pízenj, 18. februarja. Tukajšnje okrožno sodišče je uvedlo proti poslancu Freslu kazensko preiskavo zaradi zločina javnega nasilstva in razžaljenja večinstva. Oboje da je poslanec Fresl zakrivil dne 2. decembra 1908, ko je bilo v Pragi proglašeno obsedno stanje.

Preiskave proti narodno-socialnim mladeniškim organizacijam.

Praga, 18. februarja. Članovom narodno-socialnih mladeniških organizacij je sodišče naznanilo, da je proti njim uvedena preiskava zaradi protivojaške propagande.

Strogo nadzorovanje narodnih socialcev.

Praga, 18. februarja. »Češke Slovo« poroča, da oblastni strogo nadzirajo vse shode in prireditve narodnih socialcev ter poziva zaupnike stranke, naj pazijo na svojo korespondenco in vse količkar nevarne listine pošljejo strankinemu tajništvu, kajti vlada da hoče na podlagi navidezno sumljivih dopisov konstruirati veleizdaje. Poslancu Chocu so predvčerajšnjim zaplenili rokopiis brošure »Vojaške naloge češke politike«, ki je izšla že pred več leti. Narodno-socialni poslanci izjavljajo, da je baron Bienerth osebno odgovoren za vse preganjanje njihovih stranke in da bodo znali z njim obračunati. Pri hišnih preiskavah da niso našli ničesar, kar bi stranko kompromitiralo. Vladni krogi pa trdijo, da so dobili mnogo spisov in dopisov, ki baje dokazujejo, da je narodno-socialna stranka nevarna državi. Pet preiskovalnih sodnikov pregleduje material, na podlagi katerega nameravajo že v kratkem mnogo narodnih socialcev tožiti zaradi veleizdaje, razžaljenja večinstva, hujskanja itd. To je tem pomembnejše, ker se nič ne ve, kdaj bo državni zbor zopet sklican in osumjenih poslancev ne bo ščitila imuniteta.

General Volodimirov v Pragi.

Praga, 18. februarja. Spomladi obišče Prago znani neoslovan general Volodimirov. Od tod se poda v Dalmacijo, na Hrvaško in v Bosno.

TURČIJA.

Sporazum z Avstrijo se bo menda kmalu dosegel. Veliki vezir Hilmi-paša je celo dejal korespondentu »Jeni Gazette«, da se bo pogodba med Avstrijo in Turčijo

že 17. t. m. podpisala. — Angleška vlada je oficijelno turški vladi nujno priporočila, da sklene z Avstrijo sporazum.

Minister za zunanje zadeve postane Rifaat-paša, poslanik v Londonu.

VOJSKA?

Izredni avstrijski ministrski svet se je vršil 17. t. m. Krščanskosocialna »Diplom. Korr.« poroča, da se je bavil z zahtevami ministra za zunanje zadeve Aerenthala in vojnega ministra Schönauha, ki hoče izredni vojaški kredit 270 milijonov K. Ker bi tudi Aehrenthal rad podal ljudskim zastopnikom sliko o položaju, je nujno potrebno delegacijsko zasedanje in se mora zato sniti državni zbor saj že koncem februarja. Zato se baron Bienerth marljivo pogaja s strankami, da omogoči delazmožni parlament, ki bo kos velikim nalogam, katere ga čakajo. V teku 3—6 tednov utegnejo nastati nevarni zapletljaji na jugovzhodni meji države in zato želi vlada, da se prične redno in resno parlamentarno delovanje.

Kaj to pomeni? Se vpraša marsikdo, ki se spomni na primer na miroljubni angleški prestolni govor, na mirovno razpoloženje med Nemčijo, Francosko in Angleško, nadalje na to, da je Aehrenthalova »Pol. Korr.« še nedavno označila srbsko zadevo za neaktualno in so se med Avstrijo in Turčijo razmere zelo izboljšale. Ali ima avstrijska vlada v rokah dokaze, da Srbija res misli udariti, ali hoče Bienerth s tem le pritiskati na stranke, da omogočijo parlamentarno vlado, ali pa naj velja ta opomin Srbiji, da neha s svojimi izzivani? Mogoče, da smatra Avstrija sedanji trenutek za to ugoden, ker je Srbija izolirana — saj se celo poroča, da se črnogorski knez želi z Avstrijo potom Anglije pogajati. Najbolj verjetno pa je sledeče: Prišel je čas pogajanj med Avstrijo in Srbijo, to je čisto brez dvoma, kajti pogodba med Avstrijo in Turčijo bo v kratkem podpisana. Med pogajanj pa je vedno dobro z orožjem rožljati, da se iz nasprotnika čim več iztisne.

SRBIJA.

Notranja kriza v Srbiji ni nič manjša kakor avstrijska, tako da si v tem oziru drug drugemu nimamo veliko očitati, kvečjemu, da v Srbiji cvete vsled nespособnosti in klikarskih interesov vodivnih mož prav grda korupcija. Sedanji kabinet Velimirovičev je koalicijski kabinet staro in mladoradikalcev. Mladoradikalni narodnogospodarski minister Glavinic pa ni staroradikalcem prav nič všeč, staroradikalci pa, ki imajo v ministrstvu in tudi v skupščini veliko večino, imajo tudi veliko na vesti, saj se Pašiču, njih vodji, javno očita, da je večino vojaških kreditov spravil v lastni žep, oziroma v žep svojih pristavev. Čudno ulogo igra pri tem prestolonaslednik Jurij. 16. t. m. je v častniškem kazinu oistro govoril proti obema radikalnima strankama. Dejal je, da treba Srbiji

Vojaške vlade, odločne roke, ki bo napravila red in nad osebne interese postavila interes ljudstva. Častniki so poklicani čuvati nad blaginjo Srbije in ne dopustiti, da bi sebičina politika radikalcev upropastila domovino. — Vprašanje je, čegavo orožje je prestolonaslednik, kajti, da bi sam na svojo roko govoril, včasih celo zelo pametno, ni verjetno. Nekateri domnevajo, da dela v sporazumu z očetom samim, nam pa se prav verjetno zdi, da je mladenič v zvezi s poštenimi možmi narodnega obrambnega odbora, ki po pravici ponižanje Srbije izvajajo iz brezvestne politike dosedanjih strank. Kraljevič Jurij je nerazsoden, pa iz marsikaterega vzroka vendarle simpatičen dečko.

Poslaniki odpotujejo. Avstro-ogrski poslanik v Belgradu, grof Forgach, se poda za osem dni v »osebnih zadevah« na dopust in pride začas tudi na Dunaj, ruski poslanik Sergejev pa je že preko Dunaja odpotoval v Peterburg. O Sergejevu se govori, da ima na Dunaju važne opravke. Na vsak način je pomembno, da v sedanjem času poslanika veseles, ki sta na srbskem vprašanju najbolj interesirana, gresta svojima vladama osebno poročat, kajti vest o »osebnih zadevah« je pač le konvencionalen izgovor. Morda vendarle kaka pogajanja?

Federalizem cele monarhije

smatra italijanski publicist Giuseppe Gentilizza (v brošuri: »Il mare Adriatico e la questione Balcanica«, G. Gentilizza, Roma) kot edini način, da se ugodno reši jugoslovansko vprašanje. Ako se združijo Slovani v Bosni in Hercegovini, na Hrvaškem in v Slavoniji ter Dalmaciji in slovenske pokrajine, izgine strah pred madžarizacijo in pred »Drangom nach Osten«, Srbiji in Črni gori pa se ne bo treba bati za svoj obstanek. Italija, ki zdaj Srbijo najbolj podpira, bi se prva uprla temu, da bi Srbija postala pomorska država. Pisatelj svetuje Srbiji, da se z Avstrijo

pobota ter jo opozarja na ugodnosti, ki jih Srbi uživajo na Ogrskem in Hrvaškem.

Dnevne novice.

+ Nehonestnost imenuje »Sl. Narod« sklep »Slovenske dijaške zveze«, da izda brošuro o slovenskem vseučiliškem vprašanju, češ, da je sklenil tako brošuro že prej izdati »Vseučiliški odbor dunajskega dijaštva.« Zakaj je to nehonetno, ne razumemo. Brošuro o slovenskem vseučilišču izda lahko, kdor hoče in če se izdasti dve, je še boljše. Naše ljudstvo bo veliko rajši poseglo po brošuri, ki jo izda katoliškomsleče dijaštvo, posebno zdaj, ko so liberalni akademiki prepredili s svojimi zahtevami, naj se na javnih shodih ne zahteva bogoslovne fakultete, skupni nastop v vseučiliških rečeh. Ker je »Vseučiliški odbor dunajskega dijaštva« v svoji zadnji seji sklenil, da kljub izstopu »Danice« ostane v permanenti, opozarjamo vse naše somišljenike po deželi, da se vsled tega »Vseučiliškega odbora« ne more več smatrati za skupno institucijo, marveč za liberalno v strogem pomenu besede in naj na to naši somišljeniki pazijo, ako bi jih ta odbor vabil ali nagovarjal za kake vseučiliške shode. Za nas je v tem oziru odzdej kompetentna le »Slovenska dija. zveza«!

+ Beneški Slovenci. V Italiji se vse stranke pripravljajo sedaj na volitve. Katoličani so izdali geslo: »Catolici deputati si, deputati catolici no!« Po tem geslu katoličani lahko sicer kandidirajo v državni zbor, toda ne kot pristaši kake katoliške stranke, ampak kot pristaši drugih strank, ki so zmerne. Beneški Slovenci okrog Čedada letos ne bodo imeli volivnega boja. Volili bodo kompromisnega kandidata Morpurga, ki je sicer jud, a se prišteva stranki »moderatov« (zmernih), ki bo v državnem zboru zastopala versko vzgojo v šoli. Hujše pa bo to pot v Vidmu, kjer je zadnjič brez boja zmagal »moderat«. Tu so začeli prav posebno nastopati radikalci. V nedeljo so imeli v Vidmu radikalni buren shod.

— Zlobnost ali neumnost? Pred nekaj dnevi so imeli liberalci na Vrhniki občni zbor svoje akcijske posojilnice. Pri tej posojilnici je udeleženi tudi nekaj naših mož s svojimi deleži. Sedaj pa ta liberalna taktčnost! Naše može so vabili na občni zbor s tem, da so jim poslali izrezek iz »Naroda«, v katerem so inserirali svoje vabilo in letni zaključek. Ali je to liberalna zlobnost ali neumno izzivanje? Menda oboje! Pa ni menda te odkritosrčne igre zopet uprizoril znani gospod, ki je baje svoj čas po nekom drugem pošiljal novice v »Domoljub«, kjer je grabil svojega sostrankarja in sorodnika?

— »Nared« — »med abstinenti«. »Sl. Narod« z vsemi drugimi liberalnimi in demokraškimi listi vred ni imel še nikdar ene pozitivne besedice za treznotno gibanje. In vendar mora uvideti vsakdo, da je to gibanje že samo z narodnega, rodoljubnega ali pa človekoljubnega stališča vevlačno in prepotrebno, — v resnici pravo narodno delo. Pač pa v sobotnem podlistku »Narodovem« neki Rado Murnik s slabimi dovtipi persiflira abstinenco, in torej, kolikor je na njem, skuša rušiti dobro delo. — No, popolnoma v liberalnem smislu in duhu! Liberalci so bili od nekdaj veliki samo v negaciji, v razdiranju in v — alkoholizmu. Vse njih »narodno« delo se suče okoli kozarca, in je prepojeno z alkoholom. Liberalne gostilne so bile od nekdaj tabori liberalizma po deželi. Saj pa tudi alkoholno ozračje najbolj služi namenom liberalizma. Nizko poželjenje v ljudstvu vzbujati, kar je živalskega na človeku, gojiti — in ljudje so zreli za liberalizem in socialno demokracijo. To se pa najlože godi v alkoholnem močvirju.

— S Toplic se nam poroča: Meseca avgusta se je vršila občinska volitev, pa še zdaj županji stari župan s starim odborom. Nekateri so vložili ugovore proti volitvi. Župan je v svojem poročilu na višja oblastva dokazal, da se je volitev vršila pravilno in pod nadzorstvom političnega volivnega komisarja. Vžle temu vsa zadeva dremlje in ne vemo, kdaj bo rešena. Dne 18. t. m. so baje poklicani k c. kr. okrajnemu glavarstvu vsi pritožniki, župan in tajnik ter reklamacijska komisija. Čas je, da se stvar dožene in izvoli sta-rešinstvo ali pa razpiše nova volitev. — Hišo in posestvo gospe Reiniger je kupil iz Amerike došli Alojzij Poglajen iz Podturna. Ker je njegova soproga vajena gostom streči in je po boljših gostilnah služila, namerava novi gospodar nadaljevati gostilniški obrt. Ona je doma iz Vel. Laš. — Šolo na Gor. Sušicah bodo baje razširili v dvorazrednico. Nam bi se zdelo primernejše, da se zgradi enorazrednica na Vrhniki selih. Ondi biva pretežna večina šolarjev in kraj ima prihodnost zaradi belokranjske železnice. Prezidavanje šole na Sicih bi bilo sicer cenejše, toda krparija.

Znanost in umetnost.

DARWIN IN SVETOVNI NAZOR.¹⁾

Pred kratkim je preteklo stoletje, odkar se je bil narodil Charles Robert Darwin. Po vseh večjih listih je bilo čitati o tem možu in o njegovih naukih, seveda večinoma tako, kakor da bi bil Darwin zasnovatelj kakega posebnega svetovnega naziranja. Dasi je ime Darwin znano vsem izobražencem, so žal pojmi o njegovih naukih v krogih neznanstvenikov še jako zmotni. Da, nešteto kratem že čul imenovati ime Darwin v eni sapi z materializmom in v obče z brezverstvom in krivoverstvom vsake vrste. In vendar je bil Darwin prirodoslovec, mož, ki je celo svoje življenje posvetil neumornemu raziskavanju prirode, mož, čegar raziskovanje in spisi se samoposebi niti najmanj ne tičejo vprašanj svetovnega nazora in religije.

L. 1859., ko je izšlo glavno delo Darwinovo »O postanku vrst«, v katerem je Darwin obširno utemeljil svoje naziranje, da vrste živali in rastlin, kakor jih danes vidimo, niso stanovitne, nego da so se potom malih variacij polagoma razvile iz nižjih bitij, je vladal v popularnem znanstvu materialistovski svetovni nazor, nauk, da razum snovi in sile ničesar ne eksistuje, da je tudi vse duševno življenje le produkt delovanja sile in snovi. Ta nazor, čegar nesmiselnost so že davno dokazali z nešteti dejstvi noetike in dušeslovja, se je žal takoj polastil Darwinovih naukov. V vseh tedanjih materialistovskih spisih (Büchner itd.) so tolmačili Darwinov nauk o postanku živih bitij na način, kot da je nekak dokaz za materializem. Res nesrečno naključje je bilo to, da je izrabljaj Darwinove nauke materializem v svoje svrhe, da so bili vsi popularni spisi o descenden-

čni teoriji in o teoriji naravnega izbora zabeljeni z najpriprostejšim naivnim materializmom; vsled tega se je v mnogih krogih, ki niso bili zadostno poučeni o naravoslovnih dejstvih, razširilo mnenje, da je nauk o descendenči v najožji zvezi z onim svetovnim nazorom. Ker so bili ti krogi radi svojih verskih in etičkih nazorov protivni materializmu, so potem zavračali a priori i descendenco ter selekcijsko teorijo. To opazujemo žal tudi še dandanes, in gotovo bo treba dolgega in temeljitega dela, da se popolnoma iztrebi to napačno mnenje o Darwinovih naukih.

Oglejmo si nekoliko bližje te Darwinove nazore. Kaj govori descendenčna teorija? Naj se poslužim besed Darwina¹⁾ samega: »Res zanimivo je pogledati na zaraščeno pobočje, ki ga pokriva rastline najrazličnejših vrst, kjer pojo ptice v goščavi, kjer frče okrog neštete žuželke in kjer vrtajo črvi v mokri zemlji, res zanimivo je pomisliti pri tem, da so bile vse te tako čudovito oblikovane forme, ki so tako različne druga od druge in ki vendar zavise v toliko ozirih druga od druge, stvorjene po zakonih, ki še dandanes delujejo v naši okolici. Ti zakoni obstoje v najširšem smislu v tem, da ta bitja rasto in se plode; da svoje lastnosti podedujejo, kar je že deloma izrečeno s tem, da se plode; da variirajo radi posrednega ali neposrednega delovanja življenjskih pogojev, radi upotrebljanja ali neupotrebljanja organov; nadalje, da se v toliki meri razmnožujejo, da jih to privede do boja za obstanek, čegar posledica je naravni izbor, ki povzroči, da lastnosti divergirajo in da izumrjejo manj sposobne forme... Nekaj veličastnega je v tem nazoru, da je stvoril Stvarnik živa bitja zajedno z vsemi različnimi silami iz malega števila oblik ali iz ene same; in da se je, dočim se giblje naš planet po določenih zakonih težnosti v krogu, razvilo in se še razvija iz tako enostavnih početkov toliko najkрасnejših in najčudovitejših oblik.« Nasprotuje li to izvajanje kateremukoli svet-skemu naziranju? Je li morda ta nauk dokaz bodisi že za to ali ono svetsko naziranje? Ravno z ozirom na verski nazor smelo trdim, da bi bil te besede Darwinove prav lahko napisal tudi sv. Avguštin. Saj je bil sv. Avguštin mnenja, da je mnogo veličastnejše in božji vsemogočnosti in modrosti mnogo prikladnejše naziranje, da je stvoril Stvarnik z enim samim činom prasnov z vsemi zakoni in da se je razvil potem vsemir samostojno po teh zakonih. Tudi sv. Tomaž Akvinski, na čegar dela se oslanja vsa današnja katoliška filozofija, je bil mnenja, da je ravno v tem božja moč najveličastnejša, da ne deluje v naravi neposredno nego s posredovanjem stvarnih vzrokov.

V katerem oziru nasprotuje torej Darwinov nauk verskemu naziranju? Morda poreče kdo, da je selekcijska teorija materialistovska. Oglejmo si ta nauk, ki smo ga že preje površno omenili. Potem Darwinovem nazoru je eden glavnih faktorjev pri razvoju novih popolnejših oblik boj za obstanek. Vsa živa bitja imajo lastnost variacije ali preminjanja, t. j. potomci nikdar niso popolnoma enaki staršem in tudi ne popolnoma enaki med seboj, na vsakem opazimo v primeri s starši malo premembo ali variacijo. Med temi variacijami so vedno nekatere, ki so dotičnim bitjem koristne. Te variacije morajo po Darwinovem nazoru v boju za obstanek nadvladati nad drugimi manj prikladnimi oblikami, ki morajo s časom izumreti, ker jih povsodi izpodrivajo prikladnejše variacije. Na ta način je skušal Darwin razložiti postanek raznih organov in lastnosti, ki so tako smotrene kakor n. pr. oko ali pa gotovi instinkti žuželk. Jeli morda manj čudovito, da so zamogle spontanno nastati variacije, ki so bile podlaga tvorbi takih organov, kot pa dejstvo, da obstoje ti smotreni organi? Saj o vzrokih teh variacij ničesar določnega ne vemo! Res kratkoviden bi moral biti oni, ki bi trdil, da nasprotuje selekcija kateremukoli svetovnemu naziranju.

Ako torej Darwinove nauke oprostim vseh materialistovskih pritikin, ako

motrimo Darwinov nauk v isti obliki, kakor ga je zastopal ta učenjak sam, moramo priti do sklepa, da so to zgolj naravoslovni nazori, ki sami na sebi nimajo absolutno nobenega posla s katerimkoli modroslovnim sistemom. Jasno je torej, da je popolnoma izključeno, da bi bili ti nauki, ki slone na znanstvenih dejstvih, v nasprotju s katerimkoli svetskimi naziranjem.

Namen tega članka ni, razmotrivati dokaze za Darwinove nauke; naj zadoštuje, da pripomnim, da so dokazi za descendenčno teorijo tako mnogoštevilni in tako prepričevalni, da lahko rečemo, da bi se vsak znanstvenik, ki bi dandanes še dvomil o resničnosti descendenčne, naravnost osmešil. Saj pa tudi dandanes ni nobenega naravoslovca več, ki bi ne bil pristajaš descendenčne teorije. Znano je, da se je jezuit pater Wasmann, ki gotovo stoji najodločnejše na verskem stališču, v svojih spisih že davno izrekel za descendenčno teorijo, da, ravno Wasmann je doprinesel s svojimi raziskovanji o mravljah mnogo silno zanimivih dokazov za filogenijo gotovih žuželk, ki žive kot gostje v mravljiščih.

Kar se tiče selekcijske teorije, mnogi učenjaki tega faktorja razvoja ne priznavajo v toliki meri kakor Darwin sam, toda ne more se tajiti, da je selekcija na vsak način jako važen činitelj v razvoju. V tem oziru je treba še mnogo, mnogo napornih raziskov, da bomo docela na jasnem s selekcijskim problemom. Brez dvoma ima Darwin veličansko zaslugo, da je odkril zakon naravnega izvora in da je s svojo temeljito metodo pokazal način, kako je raziskovati ta problem.

Še neka točka je, ki je ne smemo preiti, namreč Darwinov nazor o postanku človeka. Naj navedem v tem oziru besede Wasmanna²⁾ ki je kot teolog gotovo kompetentnejši pojasniti razmerje med cerkvenim nazorom in Darwinovim naukom kot pa pisec teh vrst. Wasmann pravi: »Zoologija smatra s polnim pravom človeka po svojem telesu kot najvišjega zastopnika razreda sesavcev; isto velja tudi za embrijonalni razvoj človeka, ki je analogen razvoju drugih sesavcev... Filozofija lahko celo trdi, da nikakor ni nemogoče, da je nastalo človeško telo v smislu razv. teorije... Tudi ako bi nastalo človeško telo po zakonih organskega razvoja, ostane dostojanstvo človeka ravno tako nedotaknjeno, kakor če velja nazor, da je nastal naravnost iz neorganske snovi. Drugače bi bilo tudi protivno dostojanstvu človeka, da se razvija njegovo telo še dandanes v embrijonalnem razvoju iz oplojene jajčne stanice.«

Darwin sam se ni nikdar določno izrazil o svojem svetovnem naziranju. Iz vseh njegovih pisem in besed, v katerih se je dotaknil teh vprašanj, razvidimo, kako rahločuten je bil Darwin v tem oziru, kako se je protivilo njegovemu značaju, žaliti verski in etički čuti drugih. Na J. Fordyce-a je pisal³⁾ l. 1879 o svojem svetovnem naziranju sledeče: »Kakš so pač moji nazori, to me vprašanje, ki ni za nikogar razum mene samega posebnega pomena. Ker pa vprašate, smem pač reči, da se moja sodba o tem zelo preminja... V najskrajnejšem stanju te fluktuacije nisem bil nikdar ateist v tem smislu, da bi tajil, da je Bog. (In my most extreme fluctuations I have never been an Atheist in the sense of denying the existence of a God.) Mislim, da bi bil v obče (in sicer vedno bolj in bolj, čim starejši postajam) agnostik pravi opis mojega duševnega stanja.« Nekemu nemškemu dijaku, ki je nadlegoval Darwina z vprašanjem, kako sodi o veri, je odgovoril Darwinov sin v ime očeta: »He considers that the theory of Evolution is quite compatible with the belief in a God; but that you must remember that different persons have different definitions of what they mean by God.« (On je mnenja, da se evolucijska teorija popolnoma strinja z vero v Boga; pomisliti morate pa pač, da

¹⁾ Wasmann, E., Die moderne Biologie und die Entwicklungstheorie. 3. Aufl. Freiburg i. B. 1906., str. 450.

²⁾ The life and letters of Charles Darwin. Edited by his son Francis Darwin. New York, 1891., Vol. I., str. 274.

³⁾ l. c. pag. 277.

imajo različne osebe različne definicije za to, kar imenujejo Boga.)

Iz vsega tega torej razvidimo, da Darwin ni nikdar imel niti najmanj namena, nastopati s svojimi nauki za kako posebno svetovno naziranje. Darwin je bil pravi znanstveni prirodoslovec, njegovi nauki so znanstveni, naravoslovski, prosti vsakršnih filozofskih pritikin. Descendenčna teorija ni hipoteza, opirajoča se na kake posebne filozofske ideje, nego nazor, ki sloni na dejstvih, nazor, ki ga lahko vedno in vselej dokažemo z nešteti prirodoslovnimi dejstvi. Ravno to, da je descendenčna teorija popolnoma neodvisna od filozofije, ji zagotavlja večni obstanek; svetovni nazori in filozofski sistemi se spreminjajo, toda znanstvene resnice so trden temelj, ki se nikdar ne poruši.

O veličanskem pomenu descendenčne teorije za naravoslovje, mislim, da se je že toliko pisalo, da bi bilo tu neumestno o tem razpravljati. Kar sta bila Kopernik in Newton za neorganske znanosti, to pomeni Darwin za biologijo. Našega občudovanja pa ne zasluži samo Darwinovi nauki, nego tudi Darwin-človek. Nesebičen, vedno pripravljen pomoči svojemu bližnjemu, ljubeznjiv in skrben oče svojih deci, bil je vzor moža; on je bil ena onih redkih osebnosti, ki družijo v sebi največjo genialnost z najlepšim in najplemenitejšim značajem. Nad vse pa je bil zavzet za znanost, za eksaktno in temeljito raziskovanje narave, on je bil, da se poslužim besed slavnega modernega citologa Boverija, nedosežen tip pravega znanstvenika in učenjaka, ki bode za vse čase vzor vsakemu naravoslovcu.⁴⁾

Ako se mi je posrečilo pokazati, da so Darwinovi nauki prirodoslovne teorije, ki se niti najmanj ne protivijo verskemu naziranju, ako se mi je morda posrečilo vzbuditi tudi pri Slovencih katoliškega mišljenja zanimanje za spise duha-velikana, zamorem reči, da so dosegle te vrstice svoj namen.

Dr. Boris Zarnik.

⁴⁾ To posebno poudarjam, ker sem čital v nekem slovenskem listu gorostasnost, da Darwin »ni bil pravzaprav učenjak« —!!

Steckenpferd- lilijno-mlečno-milo.

345 41-0

Najmilejše milo za kožo
kakor proti pegam!
Dobiva se povsod!

Svarimo vsakogar,

ki kašlja, če je hripav, zaslezen, nima pravega teka, če zapazi da pojmi teža telesa, če se ponoči poti, se čuti slaboten in izpehan, ali zapazi nevarne znake na družini, naj takoj naroči **Örkenyjev lipov med** (sirup), da prepreči nadaljno razširjanje bolezni. 3058 12-7

Örkenyjev povmed (sirup) prekaša vsa podobna sredstva, pomiri kašelj in bljuvanje krvi, izvrstno topi sliz, zboljša tek in odpravi nadležni slabeči nočni pot. V angleški razstavi odlikovan z zlato kolajno. Vzorček steklenica stane 3 K. l večja steklenica 5 K, in 3 velike steklenice, poštino prosto 15 K. Naroča se proti povzetju ali če se pošlje denar naprej pri edinem izdelovalcu

Örkenyjeva lekarna pri „Apostolu“, Budapešta, Józsefsring 64. — Depot 30.

Podružnice Spljet, Celovec

- In Trst -
- Delniška glavnica -
- K 3.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

sprejema vloge na knjižnice in na te-
koči račun ter je obrestuje po čistih 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vse vrste vrednostnih papirjev po dnevnem kurzu.

Podružnice Spljet, Celovec

- In Trst -
- Rezervni fond -
- K 300.000. -

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laško priporoča svoje izborno pivo.

Specialiteta: „**Salvator**“ (črno pivo a la monakovsko). — Zaloga Spodnja Šiška (telefon št. 187).

Pošiljatve na dom sprejema restavracija „Narodnega doma“ g. Kržišnik. (Telefon št. 82.)

Passionsbilder. Betrachtungen über das Leiden Jesu Christi. Martin Hagen S. J. 1909. V duhu tistih besed, ki pravijo, da je največje modroslovje poznati Kristusa in sicer Kristusa križanega, je pisana ta knjižica. Ne podaja sicer Kristusovega trpljenja v obliki izdelanih pridig, ampak v obliki, ki je večkrat še bolj pripravna: Pisatelj postavi svetopisemski tekst in potem posamezne stavke obširno razlaga po svetem pismu, izročilu, svetih očetih in asketiških pisateljev. Tako obdela temeljito vse Kristusovo trpljenje. Cena 3 K.

Treu zur Kirche! Ludwig Nagel. 1909. Za naš čas kaj primerne in potrebne postne pridige. Ljubezen do Cerkev treba prav posebno v vernikih vzbuditi. Pisatelj opisuje materinstvo Cerkev in razmišlja globoko njen pomen kot nevesta Kristusova in njega tajinstveno telo. Cena 1 K 20 v.

Nekaj prav izvirnega so

Kurze Fastenpredigten über die Leidenswerkzeuge des Herrn. Konrad Meindl. 1909. Prav priručno in z velikim poznanjem človeške duše navezuje pridigar premišljevanje o Gospodovem trpljenju, grehotnosti človeštva ter ljubezni Božji na različna orodja, pod katerimi je Gospod trpel. Cena 1 K 44 v.

Dobe in naroče se v **Katoliški Bukvarni** v Ljubljani.

Brezplačno se dobi jubilejna družinska pratika za leto 1909 v „**Katoliški Bukvarni**“ v Ljubljani, katera je kupila od založništva nekaj sto izvodov te pratike edino-le z namenom, da seznani slovensko občinstvo z imenikom slovenskih knjig, ker jej je popolno poslal slovenski katalog, in tako pripomore k širjenju dobrih knjig. Kdor ima priliko to pratiko brezplačno oddati onim družinam, ki je še nimajo in je morebiti tudi še ne poznajo, naj zahteva od „**Katoliške Bukvarne**“ potrebno število izvodov. Poslala mu jih bo brezplačno in poštne prosto.

* **Občinski zakon za Kranjsko**, izdal deželni tajnik Jožef Pfeifer, je izšel ravnokar v novem šestem natisu in se dobi v „**Katoliški Bukvarni**“ v Ljubljani. Cena s poštino vred 1 K 35 v, vezana knjiga 1 K 90 v s poštino vred.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani priporoča nove skladbe oziroma skladbe novega natisa:

Foerster, Op. 107, Ave Maria za štiri enake glase, ali sedem mešanih glasov (moški kvartet in ženski tercet). Part. 60 h, glasovi po 20 h.

Nežna in nenavadno efektna skladba v lahkem slogu.

Foerster, Op. 5, Lamentacije ali žalostne pesmi Jeremija preroka in Očitanja (Kaj sem ti storil?) za mešani zbor. Cena partituri, iz katere se vsak glas lahko poje, 70 h.

V tem novem natisu so besede popravljene in nekateri glasbeni stavki poplajšani. Malo naših cerkva bo, v katerih bi se ne popevale v velikem tednu te mile ganljive melodije.

Foerster, Op. 58, Te Deum laudamus (s priljubljenim napevom »Hvala Gospodu Bogu«) za mešani zbor ali tudi za enoglasno petje z orglami. Part. 50 h.

Napev teh Foersterjevih skladb je povsod, kjer bivajo Slovenci, popolnoma udomačen; da so pa skladbe poleg svoje priprostosti mojstrsko delo, nam jamči ime skladatelja-prvaka na polju slovenske glasbe. Odveč bi bilo torej posebej jih priporočati. Gotovo je pa, da so in ostanejo vedno narodova last.

Laharnar, Šmarnične pesmi za sopran, alt, tenor in bas. Part. 1 K 20 h.

Laharnar, Velikonočne pesmi za mešani zbor. Part. 1 K 30 h.

Naši pevovodji radi segajo po Laharnarjevih kompozicijah, ker jim ne delajo težav, dosežejo pa vedno povoljen uspeh.

Ne verujte, da zlo preide samo od sebe. Če ste bolni, morate takoj iskati pomoči, kajti zanemarjena bolezen je tem hujša. Kašelj, bolečine v prsih, zasliženje, pomanjkanje teka, hripavost, nočni pot, slabost, medlost so čisto znaki nevarne bolezni. Ako se pokažejo taki simptomi, ne čakajte, ampak naročite si takoj Orkenys Lindenhonig-sirup, ki olajša kašelj, pomirja kri, lahko pretrga sliz, ustavi nočni pot, poboljša tek, poveča telesno težo, olajša dihanje, odpravi zaspanost in za brani razvoj bolezni. Če naročite eno steklenico za poskušnjo za 3 K, eno veliko steklenico za 5 K, naslovite pismo ali pošto nakaznico na »Apostel-Apotheke« v Budimpešti, Josefsring 64, Depot 30.

Samogovori

se imenuje najnovejša, pravkar izšla knjiga

Otona Župančiča.

Dobi se v vseh boljših knjigarnah broš. za 246 3 K, vezana za 4 K. 10-10

Gostilnaintrgovina

se odda v najem in v iru pri Domžalah.

Poizve se istotam v hiši št. 3 ali v Ljubljani Marije Terezije cesta št. 1 v trgovini z železnino **Fr. Stupica.** 189

Vinske sode

nekaj skoro novih, dobrih in močnih, od 600 do 1000 litrov **proda po nizki ceni. Dobe se tudi sodi od 15 do 20 hektolitrov.** 6-12

FRAN CASCIO

Šelenburgove ulice št. 6.

Deček

16 let star, govori slovensko, nemško in laško, išče v kaki boljši prodajalni manufakturnega blaga prostor kot

praktikant

Oferte na **Karoline Schöpper**, Dunaj V., Stolberggasse 27, Th. 5. 425 3-2

Izmed najboljšega najboljše!

Da zadostim tudi najrazvitejšim zahtevam, sem vpeljal vrsto prazne kave, ki presega v kakovosti, izdatnosti in aromi najboljše. Ta kava je zmes najizbranejših vrst, najfinjšega proizvoda in nudi čudovito fino, aromatično in oživljajočo pijačo. Z mlekom mešana tvori dober zajtrk in podlago k udobni malci, brez mleka kot „črn“ je prijeten zaključek vsake pojedine ali večerje; ima moč in oživlja.

Prva ljubljanska velika prazarna za kavo
Karol Planinšek

Ljubljana, Dunajska cesta, vogal Sodnijske ul.

3244 12-12

Avstrijski Lloyd, Trst „Thalia“.

Zabavne vožnje po morju.

V Palestino in Egipet

iz Trsta od 2. do 27. marca. Cene od 650 kron višje.

(Južna Italija, Grško, Dalmacija) iz Trsta od 1. do 16. aprila. Cene od 450 kron višje.

iz Trsta od 21. aprila do 22. maja. Cene od 700 kron višje.

Velikanoč na morju

Španijo in kanarske otoke

V vseh cenah je vpošteta vožnja po morju in hrana brez pijače.

391 Redna vožnja z brzoparniki v Aleksandrijo, Konstantinopol in Grško. 4-2

Prospecte, pojasnila in prijave pri Avstr. Lloyd, v Trstu, pri R. Ranzingerju

v Ljublj., kakor tudi pri glav. zastop. Avstr. Lloyd, Dunaj I. Kärntnerring 6.

Prodaja se več stotov 435 3-2

dobrega sena

Cena po dogovoru. Več pove **I. Mitteregger**, Sp. Šiška 121.

Služba

organista in cerkovnika

je razpisana v **Ribnici nad Mariborom**. Cecilijanci od duhovnika priporočeni imajo prednost. 434 3-2

Cerkveno predstojništvo.

Ilustrovani ceniki zastoni in franko

Ilustrovani ceniki zastoni in franko

Marijin trg števil. 1.

Največja zaloga najfinjših

barv

za umetnike, od dr. Schönfelda & Co.

Fine oljate barve za študije, akvarelne trde in tekoče, tempera barve v tubah, pastelne barve. Raznobarna kreda. Zlate in raznobarvne bronze. Pristno in kovinsko zlato, srebro in aluminium v listih. Štampilske barve. Oglje za risanje. Raznobarvne tinte in tuši. Slikarsko platno in papir. Paleta, škatle za študije. Čopiči za umetnike, slikarje in pleskarje.

Najnovejši

slikarski vzorci in papir za vzorce po najnižji ceni, najnovejše in moderne suhe, kemične, prstene in rudniške barve.

Priznana najboljša in najizdatnejša

oljate barve

za pleskarje, stavbne in pohištvene mizarje in hišne posestnike itd. priporoča

Adolf Hauptmann

Prva kranjska tovarna oljnatih barv, ilirnežev, lakov in steklarskega kleja.

Prodaja najboljšega mizarkega

lima

po najnižji ceni,

karbolineja

samo boljše vrste,

gipsa

alabastra in stukturnega za podobarje in zidarje.

Ustanovljeno 1832.

!! **Zahtevajte cenike!** !!

Ustanovljena leta 1854.

Prva domača slovenska pivovarna

Telefon št. 210.

G. AUER-jevih dedičev

Ljubljana, Wolfove ulice števil. 12, Ljubljana

Priporoča savnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje izborno

marčno pivo

v sodcih in steklenicah

Podružnice:

Praga z menjalnicami: Graben 15, Mala strana, West. ulice 17, Baden, Brno, Češka Lipa, Češka Kamnica, Moravski Zumberg, Mödling, Novi Jičín, Pízen, Zvlata in Liberec.

Menjalnice na Dunaju:

I. Wollzeile 10, Taborstrasse 4, III. Ungargasse 77 (vogal Rennweg), III. Löwengasse 27, IV. Wiedner Hauptstrasse 12, V. Schönbrunnerstrasse 88, VI. Gumpendorferstrasse 22, VII. Mariahilferstrasse 70, VIII. Lerchenfelderstrasse 152, IX. Alserstrasse 32, XVIII. Währingerstrasse 42, XIX. Döblinger Hauptstrasse 83, XIX. Hauptstrasse 12

Menjalnična delniška družba

„MERCUR“

DUNAJ, I. Wollzeile 1.

Akc. kapital K 20.000.000. Res. zaklad K 8.000.000.

Najkulantnejši

!! **nakup in prodaja** !!

vseh vrst rent, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnic, srečk, deviz, valut in denarja.

!! **Zamenjava in eskomptiranje** !!

izrebranih zastavnic in obligacij, srečk in kuponov.

— **Slovenska banka v Gorici?** Govori se, da ustanavlja g. Andrej Gaberšček v Gorici slovensko banko, ki bi se imenovala »Jubilejna banka«. Prošnja za dovoljenje je že pri okrožnem sodišču. Čudno se nam zdi, da hoče g. Gaberšček snovati zopet nov denarni zavod, ne čudno radi tega, kakor da bi slovenske banke v Gorici ne bilo potreba, ampak čudno radi tega, ker smo že precej izgubili vero v finančno ženjalnost Gaberščekovo in njegovih tovarišev. — Mimogrede bodi omenjeno, da Gaberšček v »Soči« z dne 6. februarja precej jasno namigava, da bi »Goriška ljudska posojilnica« radla prodala svojo hišo v Gosposki ulici. Par dni poprej se je baje g. Gaberšček sam izjavil, da je pripravljen kupiti to hišo. Prodaja se tudi hotel »Jelen«, na prodaj bi bil tudi hotel »Südbahn« — kaj še ostane od nekdanje slave?

Dodatno smo ob zaključku lista izvedeli, da Gaberšček se ni vložil prošnje, ampak je nameraval banko ustanoviti s sodelovanjem goriških občin po deželi: Kobarid, Tolmin, Komen itd. Občine pa so se sodelovanju odtegnile, tudi kobarška, kjer je Gaberšček doma. Tako je vsa stvar padla v vodo.

— **Kmetijski tečaj v St. Rupertu.** V nedeljo popoldne je bila udeležba prav obilna in velika šolska soba natlačena; navzočih 150 do 200 poslušalcev. Predaval je gospod vodja Rohrmann o umnem obdelovanju travnikov, osobito o njihovem osuševanju, oziraje se tudi na tukajšnje razmere ob Mirni. Njegovemu poljudnemu izražanju je sledilo poslušalstvo z vrlim zanimanjem, zato so padle njegove besede na rodovitna tla. — V ponedeljek dopoldne je nad 50 vinogradnikov počeval gospod vinarski nadzornik Skalicky o rigolanju vinogradov, pravilnem zasajanju z ameriškimi in cepljenimi trtami, o raznih vrstah trt, ki so za naše kraje priporočljive, o rezbi, gnojitvi in sploh gojitvi trt od pričetka do njihove popolnosti, kazal na napake, katerih se je ogibati in na izkušnje zadnjih let, da morejo vinogradniki imeti čim več dohodkov od prenovljenih vinogradov. Ker zna imenovani gospod strokovnjak svoje praktično znanje podati v zanimivi in lahko umljivi obliki, so mu prisotni vinogradniki vztrajno sledili in ga ob sklepu prosili, naj jih tudi med poletjem poseti in na licu mesta v vinogradih pouči v raznih delih v vinogradu, kar je gospod predavatelj tudi radi volje obljubil. Popoldne pa je gospod cesarski svetnik Pirce 35 posestnikom razložil pomen in namen domačega gnoja in gnojnice, komposta in umetnih gnojil. Vsem navzočim je bilo gotovo žal, da gre toliko bogastva v obliki gnojnice v Savo proti Banatu. Obžalovali so, da se je to predavanje vršilo v delavni in ravno sedaj, ko posestniki rigolajo vinograde. Prosili so gospoda predavatelja, naj ponovi in nadaljuje svoje predavanje v tej za povzdig kmetijstva najvažnejši stvari kako nedeljo popoldne. Z zadovoljstvom so sprejeli njegovo obljubo, da jih kmalu poseti in jih s svojo živo besedo pouči in vzpodbudi. — V torek dopoldne pa bi imel predavati gospod tajnik Kralj o združništvu. Toda udeležba je bila — kakor prej rečeno — zaradi ugodnega vremena in nujnih vinogradniških del žal nezadostna; prišlo je le 18 posestnikov, zato je omenjeni gospod v kratkem podal le očetvarine, a predavanje je vsled obče želje preložil na eno prihodnjih nedelj.

— **S kolesom po vodi.** Kleparski pomočnik Fr. Medven iz Kostanjevice je sestavil kolo, bicikelj, s katerim se vozi po vodi. Mlademu izumitelju je odprta lepa prihodnost.

— **Umrl je v Vrbovem pri Il. Bistrici** g. Jožef Logar, bivši večletni župan občine Jahlbanica in predsednik krajnega šolskega sveta za vrbovsko šolo. Mož je bil poštenjak. Pogreba se je udeležila šolska mladina z učiteljskim osebjem Svetila mu večna luč!

— **Dekliški oddetek izobraževalnega društva v Trnovem** vabi k predpustni veselici, ki bo prihodnje nedeljo, 21. t. mes., ob 3. uri popoldne v dvorani »Gospodarske zveze«. Na sporedu je petje s šaloigro »Svoje glavna Minka«. Vstopnina: sedeži prve in druge vrste 1 K, drugi sedeži 80 vin., stojišča 30 vin. Igro društvo ponovi pusti torek ob isti uri. K veselici vabi odbor.

— **Za Rokodelski dom v Ljubljani** so darovali p. n. preč. gg.: Monsgr. Anton Zupančič, profesor bogoslovja, 50 K, J. Barle, kaplan pri Sv. Jakobu v Ljubljani, 20 K, Nikolaj Križaj, župnik na Ovsišah, 10 K, Iv. Soukup, župnik v Stari Oselici, 10 K in Fr. Hiersche, župnik v Radečah, 5 K. — Požrtvovalnim dobrotnikom kliče mo iskreni: Bog povrni!

— **Hrvaški delegat pisatelj Babič** Glajski je v Budimpešti obolel na hudi influenci.

— **Radi ogleduštva** na korist Italije so v Tridentu aretirali ondodnega trgovca Damijana Cisa. Stojnijski cesarskih lovec

je obkolila njegovo hišo ter ga odpeljala v trdnjavo.

— **Avstrijski dezertjerji v Italiji.** Videmski listi poročajo z vidnim zadovoljstvom, da ne mine skoraj dan, da se ne bi prijavil kak avstrijski begunec raznim oblastvam v videmski provinciji. Navadno se prijavljajo dva trije begunci dnevno; dogodilo se je pa letos, da se je en dan prijavilo celo deset beguncev. Vsi, brez izjeme, pravijo, da so pobegnili, ker niso mogli več prenašati trpinčenja po predpostavljenih. Če je to res — pripominjajo listi — se takih predpostavljenih gotovo ne more hvaliti, in nadaljujejo: »Našo (italijansko) vlado stane vsak avstrijski begunec 40 do 70 lir, ker ga na mesto obleče, mu da hrano, stanovanje in mu plača potne stroške naprej v Italijo, ker jim v naši provinciji ni dovoljeno bivanje.« — Avstrija pa postopa z italijanskimi dezertjerji vse drugače, trga se jim namreč z monture le vojaške znake, a begunce se pošilja — na sprehod.

— **Nagla smrt.** Poroča se nam, da je 15. t. m. zvečer Janez Golob, klepar iz Kamnika, pil v neki gostilni v Stobu. Spat je šel na podstrešje. Drugi dan so ga dobili še malo živega in poklicali duhovnika. Mož je nato izdihnil. Ljudje govore, da je v pijanosti zmrazil.

— **Proti uhajanju poljskih delavcev v mesta.** Niževavstrijski deželni odbor se ravnokar posvetoje o važnem vprašanju, kako bi se ohranilo poljedelstvu več delavnih moči. Nameravajo zidati hišice sredi vrtov ali vinogradov ter jih prodajati poljedelskim delavcem proti odplačilu v 25 do 30 letih. Denar bi v to svrhu dala država in dežela na podoben način, kakor zdaj daje brezobrestna posojila za popravilo okuženih vinogradov. Misel je dobra in želeli moramo, da bi se je tudi drugod oprijeli.

— **Novice iz Breznice.** Bisereno poroko sta obhajala dne 15. februarja Tomaž in Doroteja Zupan s Sela pri Breznici na Gorenjskem. Poročena sta bila na Breznici dne 12. februarja 1849. Cerkveno opravilo je opravil o priliki biserne poroke vnuk slavljencev, č. g. Janko Pogačar. Redko slavnost je počastil s svojo navzočnostjo tudi veleč. g. Mons. Tomo Zupan. Brezniški župljani so se polnoštevilno udeležili cerkvene slavnosti. Bil je to dan veselja za celo župnijo. — Dne 2. februarja je v dvorani izobraževalnega društva predaval častiti gosp. Janko Mlakar o aneksiji Bosne, potem pa se je uprizorila igra »Občinski tepček«. Udeležba je bila polnoštevilna. — Dne 7. februarja je predaval mlekarški konsulent g. J. Legvart o živinoreji in mlekarstvu. Brezničanje, ki so v obilnem številu prišli poslušat predavanje, so g. predavatelju zelo hvaležni. Želeli bi si, da g. Legvart še kdaj obišče Breznico in zopet pove kaj tako poučnega. — Prihodnjo nedeljo, dne 21. februarja priredi tukajšnje izobraževalno društvo veselico s tamburanjem in petjem. Predaval bo zopet č. g. Janko Mlakar in igrala se bode igra »Urban Smukova ženitev«.

— **Nova požarna bramba.** Na Rečici pri Bledu se snuje požarna bramba. Odbor je že sestavljen.

— **Umrla je v torek zjutraj po daljši bolezni** gospa Schinzel, soproga graščinskega oskrbnika na Bledu.

— **Detomor.** Novorojenega nezakonskega otroka je zadušila s posteljno obleko dekla pri trgovcu J. Pretnarju v Zagoricih pri Bledu.

— **Poroka.** Prihodnje dni se bo poročila gđ. Peternelova z Bleda z gospodom Kendo, restavratorem v Švicariji pri Ljubljani.

— **Led na bleškem jezeru** še vedno drži, a za drsanje ni več, ker je padlo prejšnji teden 15 centimetrov snega. Semtertje so v ledu nastale luknje.

— **Tragična smrt hrvaškega umetnika.** 13. t. m. se je vršil v Senju kostimiran ples tamkajšnjega »Sokola«. Med udeleženci se je nahajal tudi nadarjeni mladi slikar Držislav Erler, sin zdravnik in nečak poslanca Vlahovića. Ob pol 4 uri zjutraj vračal se je umetnik v večji družbi domov; v tem času je razsajala tako silna burja, da se je morala družba za vsak korak boriti z njo. Od te ure ni bilo Erlerja nikjer več na spregled, vendar pa ni nihče mislil, da je ponesrečil. Ko pa so začeli čez dva dni le popraševati za njim in ga iskati, našli so njegovo truplo v morju ob molu. Nedvomno ga je ono jutro zgrabil sunek burje in ga vrgel v morje. Sočustvovanje z nesrečno smrtjo nadarjenega umetnika je splošno.

— **Nemštvo napreduje v Istri.** V Opatiji ustanove že drugo nemško banko pod imenom »Bankaktiengesellschaft für die österreichische Riviera«. Slovani imamo v Opatiji samo podružnico »Jadranske banke« Italijani pa podružnico »Banca commerciale Fiumana«.

— **Kašman v Zagrebu.** Ženski odbor za Strossmayerjev spomenik priredi pred veliko nočjo gledališko predstavo, pri kateri bo sodeloval tudi naš rojak operni pevec Kašman.

— **Roparski napad v Zagrebu.** Kmetica Eva Ivačević je prišla v pone-deljek s skupičkom za živino iz Belovara v Zagreb. Hotela je prenočiti pri neki znanci v gornji llici. Ker se pa že zmrčilo, ni mogla najti tiste hiše. V tem se ji pridruži neka ženska, ki ji svetuje, naj ne išče dalje, in ji ponudi svoje stanovanje, da prenoči. Žena je bila prijazne tuje kaj vesela in se napoti z njo spat. Dolgo, dolgo sta hodili. Končno prispeta na Magazinsko cesto. Tu se jima pridruži možki, ki ga neznanika prijazno pozdravi. Nekaj časa gredo skupaj. Naenkrat zahteva možki denar, in oba se vržeta na kmetico, jo oropata in zbežita. Policija še nima nobene sledi za roparjema. — Dve stvari opažamo v Zagrebu že dolgo časa: Preveliko zaupljivost kmečkega ljudstva in nezadostno varstvo pred lopovi.

— **Divji lovci so ustrelili** lovskega čuvaja Radeta Bolmanja v Valpovem. Graščina je razpisala 500 kron nagrade, kdor bi morilca izročil oblastnjam.

— **Bosanska vlada in novinarji.** Pri ustavni enketi, ki se vrši v Sarajevu ne sme biti navzoč noben poročevalec. Zares krasen preludij ustavni dobi!

— **Odpoklicanje italijanskega konzula v Zadru.** »Piccolo della Sera« namiguje, da je rimska vlada odpovedala svojega zadrskega konzula Zanottija Bianco, ker je bil prevelik prijatelj — Hrvatov. Namesto da bi šel na vlaš italijanskih dijakov, je šel raje plesat v vojaško kazino. Kaj ima kazina opraviti s Hrvati?

Ljubljanske novice.

lj **Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Ljubljani** vabi k zabavnemu večeru, ki ga priredi v svojem domu, Komenskega ulice št. 12 v nedeljo, 21. svečana 1909, začetek ob 6. uri zvečer. — Spored: 1. Gij. Eisenhuth: »Mazurkas«, zbor. 2. V. Parma: »Skozi vas«, zbor s spremljevanjem glasovirja. 3. F. Vilhar: »Mornar«, samospev s spremljevanjem glasovirja; poje g. Fr. Jager. 4. O. Teich: »Zavber Francec«, kuplet; poje g. J. Ložar. 5. »Cigan čarovnik«. Burka v dveh dejanjih s petjem. Spisal dr. J. Ev. Krek. — 6. Prosta zabava. — Vstopnina 60 vin. za osebo. — K obilni udeležbi vabi uljudno odbor.

lj **Silajen shod** so imeli včeraj zvečer zaupniki in zaupnice naše krščansko-socialne tobačne delavske organizacije. Govorili so na njem Moškerc, državni poslanec dr. Krek, dež. poslanec dr. Zajec, državni poslanec Gostinčar in deželni odbornik dr. Pegan. Zborovanje je vodil tovariš Čatar. Med navzočimi smo opazili tudi zborničnega svetnika Iv. Kregarja. Mladeniško organizacijo je zastopal Fr. Teršeglav.

lj **P. Benjamin Fabjan**, vikarij v ljubljanskem frančiškanskem samostanu, je umrl preteklo noč po daljšem bolehanju. Rojen 22. junija 1834 v Trečivasi pri Žužemberku, je dovršil šest razredov gimnazije v Novem mestu, vstopil v frančiškanski red 5. septembra 1854, bil posvečen v mašnika 21. septembra 1858. Služboval je celi čas samo v ljubljanskem samostanu pri župniji in deloma kot predstojnik III. reda. Krščanske nauke je imel ob nedeljah popoldne celih dolgih štirinajst let, bil blizu toliko časa tudi izredni dolgoleten dušni vodnik mnogim vernikom in duhovnom. Po njegovem prizadevanju so mnoge njegove nečakinje dosegle redovni stan. Lani je obhajal zlato sveto mašo, poln hvaležnosti do Boga, toda moči so pešale očividno. Pogreb je jutri, v petek, ob 4. uri popoldne.

lj **V socialnem kurzu S. K. S. Z.** bodo danes zvečer na vrsti zveze delodajalcev v. Nadaljevala se bo tudi debata o štrajkih. Začetek ob pol osmih zvečer.

lj **Palaco »Kreditne banke«** na Dunajski cesti bodo pričeli graditi še letos. Palača bo trinadstropna, na glavni fronti ob Dunajski cesti dolga 84 metrov, ob straneh pa 35 metrov. Na dvorišču bo velika, moderna bančna dvorana, ob cestah pa ob bančnih pisarnah kavarna in razne druge prodajalnice. Načrte je napravil arhitekt Krasny v Pragi. Gradbeni stroški so dočleni na 1.500.000 K.

lj **Ljubljanski nacionalci** bi radi kupili — mestni travnik. Ljubljanka nemško-nacionalna »generacija« namerava za svoje drsališče kupiti drug prostor. Tam doli pod železnico je kakor pravijo, samo »für die Fratzen geeignet!« Posvetujejo se o nakupu mestne senožihe na nasprotni strani tivoljskega drsališča. Nahruliti mislijo za denar Kranjsko hranilnico. Mestna občina naj računa kvadratni meter po 100 K pa se bo obrestoval!

lj **»Abstinent«** ima jutri ob 8. uri zvečer predavanje. Govori g. Fr. Klemenčič: »Naloga občine v boju zoper alkoholizem.« Jako praktičen predmet. Pridite, prijatelji!

lj **Važno za lastnike avtomobilov in modernih koles.** Kakor že nekaj let sem, tako je tudi letos dovolilo c. kr. mini-

strstvo za deželno brambo, da se morejo rezervni častniki in moštvo udeležiti orožnih vaj s svojimi avtomobili in motornimi kolesi kot ordonančni častniki ali podčastniki odnosno kot kolesarji. V to svrhu zglašiti se jim je do konca februarja pri pristojnem domobranskem dopolnilnem okrajnem poveljstvu. V teh pisмениh ali ustmenih prijavah označiti je tipo, brzino in vspevek motornega vozila, lastniki avtomobilov pa naj tudi navedejo, ali pripada njihov chofeur, kojega si mora vsak sam preskrbeti, rezervnikom vojne ali deželne brambe. Prevozne stroške za voznika in vozilo, kakor tudi stroške za oskrbovanje vozniškovo nosi uprava deželne brambe; razun tega pa povrne še za obrabo avtomobilov za vsak dan vporabe po 30 K, za motorna kolesa pa po 1 K.

lj **Preuredba hotela pri »Maliču«.** Sedanji lastnik te hiše, trgovec A. Deghenghi je pričel iz nekdanjega staroliberalnega nemškega zavetišča vse prostore v pritličju preurejati. Restavratorske prostore je premestil v trakt Franc Jožefove ceste, glavni uhod je zazidan in se je preuredil za trgovino in tako tudi stikajoči se prostori. V Selenburgovih ulicah so prostori za trgovske trvdke in komptoarje adaptirani. V nekdanj Supantschitschevi hiši tik pošte je prostorni vrt že zravnan, tam se spomladi uredi prostor za tuje hotela.

lj **Po Ljubljani se plazi** ravnokar dunajski čifutski konfeksionar (tvrdka H. Polak & Comp.) ki lovi razne tukajšnje uradnike na naročila za obleko na obroke. Zvedeli smo da jih je pri pošti in finančnih uradih že nekaj vjel. Ljudje ki so pri njem že kdaj kaj naročili, so dobili za drag denar sam pofelj. Podpirajte domače poštene obrtnike!

lj **Navihani goljufici prijeti.** Pred nekaj dnevi sta prišle v neko tukajšnjo trgovino dve »gospodični« ter rekli, da sta pooblaščenici po neki ugledni trgovčevi so-progi, si izbrati več perila za neveste. Dotična gospa res kupuje pri dotičnem trgovcu, a je bil ta tako previden, da je naročnici fino odpravil, zadevo pa takoj naznanil policiji. Nato sta šli goljufici v neko drugo trgovino in zopet zahtevale finega blaga na ime poprešnje gospe. Tudi tu jima je spodletelo. Posrečilo se jima je pa v neki tretji trgovini. Tu je ena počakala zunaj, druga gre pa notri ter vzame za že omenjeno gospo na izbiro pet bluz v vrednosti do 48 K, češ, da bo šla gospa zvečer na nek ples, pa nima primerne bluze. Trgovec ji je naglo postregel, a iz previdnosti poslal za njo svojo služkinjo. Ko je goljufica zapazila, da se jo zasleduje, je izginila v neko hišo in jo ni bilo več najti. Sedaj ko sta bile z bluzami preskrbljeni, je bilo treba poskrbeti še za želodec. Na ime neke druge gospe sta vzele v neki specerijski trgovini za 40 K specerijskega blaga, v neki slaščičarni pa za 17 K slaščič, tako sta bile z vsem preskrbljene. Ko je policija izvedela, da stanujeta lahkoživki najbrže v Zeleni jami, je obvestilo orožništvo v Vodmatu, katero je nato obe izsledilo in aretovalo v osehah brezposelnih in slaboglasnih služkinj Terezije Certove in Jožefe Mejačeve. Pri hišni preiskavi so se našle le še štiri bluze, druge sta bile pa že vse razpečale.

lj **Vile na Elizabetni cesti** gospa Kosova ni prodala.

lj **Starejši gospodje telovadnega odseka S. K. S. Z.** v Ljubljani se opozarjajo, da se telovadba jutri v petek dne 19. svečana zopet redno prične. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

lj **Obrtno gibanje v Ljubljani.** Tekom meseca januarja pričeli so v Ljubljani izvrševati obrt sledeči obrtniki: Karol Čamernik, prodajo in izposojevanje koles, Dunajska cesta 9; Jakob Bončar, komisijsko trgovino, Vegove ulice 6; Franc Sax, inštalacijo hišnih telegrafov in telefonov ter inštalacijo strelorodov, Gradišče 17; Viktor Kunc, fotografski obrt, Beethovnovе ulice 7; Avgust Tosti, denarno menjalnico, Selenburgove ulice 7; Ivan Babič, prodaja sadja, Pogačarjev trg; Marija Goldmanova, trgovina s kurivom in z živili, Rožne ulice 41; Anton Pelek, sobno slikarski obrt, Poljanski nasip 52; Franc Kastelic, mesarski in prekajevalski obrt, Poljanska cesta 75; Ivan Janežič, mesarski obrt, Šolski drevored; Josip Koten, pekarski obrt, Tržaška cesta 4; Ferdinand Gestrin, krojaški obrt, Stara pravda 5; Miroslav Pečina, preprogarski obrt, Selenburgove ulice 6; Ivana Vičičeva, modistovski obrt, Selenburgove ulice 7; Ana Grajzarjeva, žensko krojaštvo, Sv. Martina cesta 28; Anton Šolar, čevljarski obrt, Tržaška cesta 2; Fran Bezljaj, mizarski obrt, Dunajska cesta 19; Ivan Zupančič, gostilničarski in krčmarski obrt, Sv. Martina cesta 15. — Odglasili oziroma faktično opustili pa so obrt sledeči: Jakob Troha, branjerijo v baraki na Trnovskem pristanu (na Jeku); Josip Kastelic, mesarski obrt, Šolski drevored; Leopold Koprivnik, čevljarski obrt, Kongresni trg 3; Ignacij Kukovica, pekovski obrt, Sv. Florijana ulice 24; Moric Mardetschlager,

lekarno, prodajo strupa in izdelovanje so-
dojice, Jurčičev trg, 2; Ivana Slapničar,
žensko krojaštvo, Prisojne ulice 7.

lj Nesreča. Ko je danes dopoldne na-
kladal na južnem kolodvoru na rampi 30-
letni hlapec Franc Mikuž, rodom iz Ra-
kitne, hlode, mu je eden padel na levo no-
go in mu je pod kolenom zlomil. Prepeljali
so ga z rešilnim vozom v deželno bolniš-
nico.

lj Kice na pomoč sta baje danes ob
pol 1 ponoči čula dva gospoda pri Gruber-
jevem prekopu na Prulah, potem pa, ka-
kor da bi bilo nekaj padlo v vodo. O tem
obveščena policija je šla takoj na lice me-
sta, a ni bilo ničesar opaziti. Iskanje se
danes nadaljuje.

lj Vaje z novimi topovi. Danes se je
vrnila v Ljubljano iz tukajšnjega topniš-
kega polka sestavljena vojna baterija, ka-
tera je bila od 3. t. m. v Krškem na strel-
nih vajah. Streljalo se je ondi z novimi to-
povi. K tem vajam so bili poklicani tudi
rezervni častniki in nekaj moštva iz re-
zerve. Topovi so se pokazali kot jako mo-
derni in precizni, so jako umetno sestav-
ljeni ter je moštvo napram sovražniku z
debelimi železnimi ploščami za topom za-
varovano, kar pri starih topovih ni bilo.

lj Živega rjavega hrošča je vjel danes
zjutraj na Kodejevem mladi Evg. Ogrinc
in ga prinesel v naše uredništvo.

lj Vojaški konj se je splašil. Ko je da-
nes zjutraj peljal topničar Albin Zalokar z
vpreženim vozom po Čevljarskih ulicah,
so se mu tam potrgala jermena, vsled če-
sar se je konj splašil. V diru na Jurčiče-
vem trgu ni zavil na most, ampak se za-
letel naravnost v izložbeno okno urarja
g. Krapeža, katerega mu je vsega razbil,
kakor tudi notranje šipe ter ure, ki so bile
v oknu razstavljene. Krapež ima baje
1000 kron škode.

Štajerske novice.

Štajerska deželnozborska volivna
reforma bo v prihodnjih dnevih sankcijo-
nirana. Zmiraj bolj je gotovo, da bodo de-
želnozborske volitve meseca maja.

Š Smrtina kosa. Umrla je na Bregu pri
Celju gospa Marija Radej. Povila je
pred kratkim dvojčke. — Pri Celju je
umrla gospa J. Sanderly, sestra biv-
šega župana Rakuša. — V Vučenici je
umrla veleposestnik Bruderman. —
Umrl je v ponedeljek v Gradcu ravnatelj
drž. železniškega urada Avg. Rabcewicz
pl. Zubkowski. — Umrla je na Vranskem
81 let stara Frančiška Musi, mati duhov-
nov Jožefa in Alojzija Musi.

Š **Virantov hotel v Zalcu** je kupila na
dražbi neka nemška hmeljarska tvrdka iz
Zatca na Češkem.

Telefonska in pritožna poročila.

MINISTRSKI SVET.

Dunaj, 18. februarja. Včeraj se je vr-
šil ministrski svet, ki se je bavil z no-
vim kreditnimi operacijami. Pri tej pri-
liki je ministrski svet razpravljal tudi o
zunanem položaju.

NEMŠKE STRANKE.

Dunaj, 18. februarja. Danes je zboro-
val eksekutivni odbor nemških strank.
Odbor se je izjavil za takojšnje sklicanje
državnega zbora, izjavil je, da se mora
narodnostno vprašanje na Češkem ure-
diti, da pa je zadnje vladne jezikovne
predloge odločno odkloniti. Izjavil se je
proti junktimu med sklicanjem državnega
ali deželnega zbora, češ, da bi bil potem
tudi za vsak drug deželni zbor uporabljen
tak junktim.

DR. URIEL VPOKOJEN.

Dunaj, 18. februarja. Dr. Uriel je na
lastno prošnjo umirovljen ter je dobil na-
slov tajnega svetnika. Njegov naslednik
je vitez Krazmer.

NADVOJVODA PETER FERDINAND.

Dunaj, 18. februarja. Nadvojvoda Pe-
ter Ferdinand je iz Solnograda kot po-
veljnik 32. pešpolka prestavljen na Dunaj.

VELIK POŽAR V SOLKANU.

Gorica, 18. februarja. Nocoj je bil v
Solkanu velik požar. Pogorela je hiša go-
stilničarja Miljavca. Na pomoč so prihi-
teli gasilci državne železnice in goriški
gasilci. Gašenje je bilo težavno, ker ni bilo
vode na razpolago. Ljudstvo je vsled te-
ga ogorčeno na solkansko županstvo.

POZABLJIVI JUSTH.

Budimpešta, 18. februarja. Danes so
nekateri govorniki v ogrskem državnem
zboru ostro kritizirali avstrijski državni
zbor in predsednika dr. Weiskirchnerja.
Ko je predsednik Justh rekel nekemu go-
vorniku, naj mirnejše govori, pričeli so
klicati poslanci neodvisne stranke: Pred-
sednik avstrijskega državnega zbora ogr-
skih poslancev ni branil. Justh je nato iz-
javil, da mu predsednik avstrijskega dr-
žavnega zbora ne more biti vzor ter je
končno dejal: Bog obvaruj našo deželo
pred prizori, ki so se dogodili v avstrij-

skem parlamentu! Justh je očividno po-
zabil na še burnejše prizore za časa Fe-
jervarya v ogrskem državnem zboru.

PROGRAM HILMI-PAŠE.

Carigrad, 18. februarja. Novi veliki
vezir je 17. t. m. prebral v zbornici svoj
program. Glede na zunanjo politiko je iz-
javil, da bo sledil mirovni smeri ter upa
vključ vsem težočam, da bo zamogel iz-
ogniti se vsakršni vojni nevarnosti. Tež-
koče, ki so še nedavno pretile, se bodo
kmalu poravnale.

VOJSKA?

Peterburg, 18. februarja. Baje je mi-
nister za zunanje zadeve Izvojskij dejal,
da utegne vsak hip izbruhnuti vojna med
Avstrijo in Srbijo. Avstrožrsko »Novo
Vreme« hujska javnost, češ, Avstrija bo
vsak čas Srbijo okupirala. (Nam se prav
zdi, da bi krogi »Novega Vremena« radi
umetno napravili konflikt.)

BÜLOW UPA, DA BO MIR.

Berolin, 18. februarja. Na banketu
agrarnega sveta je kancler Bülow po-
vdarjal pomen francosko-nemškega spo-
razuma ter obiska Edvarda VII. v Beroli-
nu in dejal, da upa, da se bo balkansko
vprašanje mirno rešilo.

ANGLEŠKI KRALJ PRIDE TUDI V ISCHL?

London, 18. februarja. Baje angleški
kralj namerava poleti zopet posetiti ce-
sarja Franca Jožefa v Ischlu, preden se
poda v Marienbad

Oslovski kašelj

jenja z uživanjem Scottove emulzije.
Zdravniki, babice in stariši pripozna-
vajo to s tisoči potrdili.

Scottova emulzija

pomaga z intenzivno močjo,
ki izvira iz najboljših se-
stavin in iz originalnega
Scottovega ravnanja. Splo-
šno zdravje se zboljša že po
porabi prve steklenice Scot-
tove emulzije.

Cena originalne steklenice

2 K 50 vln.

Dobi se v vseh lekarnah.

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 18. februarja.

Pšenica za april	13 01
Pšenica za oktober 1. 1909.	11 11
Rž za april 1. 1909.	10 51
Oves za april	8 82
Koruza za maj 1. 1909.	7 45

Efektiv: 5 višje.

456 1-1

Tužnim srcem naznanjamo žalo-
stno vest, da je naš ljubljani sin, brat
in nečak, gospod

Rafael Kavčič
trgovski akademik

včeraj ob 7. uri zvečer po dolgem,
mučnem trpljenju, v 20. letu svoje dobe,
previden s sv. zakramenti za umira-
joče mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega in ljubljene po-
kojnika se bode vršil v petek dne 19.
t. m. ob pol 4. iz hiše žalosti sv. Pe-
tra nasip št. 57. na pokopališče k sv.
Križu. Sv. maše zadušnice se bodo
brale v župni cerkvi pri sv. Petru.

Ljubljana, 18. febr. 1909.

Rodbina Kavčič.

POZOR! 50.000 PAROV ČEVLJEV!
Vsed plačilnega zastanka nekaterih velikih to-
varn sem bil poverjen prodajati večje zaloge čevljev
globoko pod lastno ceno. Prodajam torej dva para
moških in dva para ženskih čevljev na zadržgo iz
rjavega ali črnega galoširanega usnja z močnimi
podplati, zelo elegantna, najnovejša oblika. Velikost
po številkah. 441 1

Vel štirje pari stanejo samo K 7.—
Pošilja se proti povzetju. — Zamena dovoljena ali denar nazaj.
F. Windisch, izvoz čevljev, Krakov E/34.

Prodaja

dvonadstropna hiša

na Marije Terezije cesti pod jako
ugodnimi pogoji. Pritlični prostori so jako
ugodni za gostilniško obrt z zračnimi kletmi,
vrtom in salonom. — Več se poizve pri
g. Alojziju Acceto, Trnovski pristan,
št. 14 v Ljubljani. 241 7

458 1-1

Zahvala.

Sočutje, katero se je javilo v tako
mnogobrojnem spremstvu našega ne-
pozabnega ljubljence k večnemu po-
čitku, nam je bilo v veliko tolažbo in
je nas zelo ganilo.

Izrekamo vsem, ki so blagovolili iz-
kazati poslednjo čast predragemu raj-
niku, svojo najtoplejšo zahvalo.

Bog jim plati!

Rodbina pl. Šaklje.

457 1-1

Zahvala.

Povodom bolezni in smrti našega
predragega, srčno ljubljeneega soproga,
očeta, brata in svaka gospoda

Leopolda Verhovc
c. kr. poštnega kontrolorja v p.

izrekamo tem potom zahvalo vsem,
ki so se nas spominjali s tolažili ob
tej nenadomestni izgubi. Posebno se
zahvaljujemo darovalcem prekrasnih
vencov in vsem udeležnikom pogreb-
nega spreveda, ki so blagemu ranjku
izkazali zadnjo čast.

Ljubljana, dne 18. febr. 1909.

Žalujoci ostali.

Teletina ali govedina

vsak dan sveža. Stegno netto 9 funtov = 4 1/2 kg
K 3:30 pošilja v najboljšo zadovoljnost **Marija
Naglerowa, Podwołoczyska, (Avstrija)**
št. 15. B 439 1-1

Št. 1455.

Razpis ustanov.

Podpisani deželni odbor razpisuje

štiri ustanove po 700 K za visokošolce na tehnikih,
ki bi bili voljni po dovršenih študijah stopiti v deželno službo.

Tozadevne primerno opremljene prošnje, katerim mora biti priložen
zlasti reverz, s katerim se prosilec zaveže stopiti po končanih študijah naj-
manj za deset let v deželno službo, je vložiti pri podpisnem deželnem od-
boru najdalje

do 15. marca t. l.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 16. februarja 1909.

PRIPOROČILO.

Udano podpisana vlijudno naznanjava, da nama
je izročil gosp. **Karol Lenče**, posestnik in vino-
tržec na Laverci, v svoji hiši v Ljubljani

gostilno „pri Lozarju“
na Sv. Jakoba trgu.

Postregla bodeva p. t. gostom s prav izborno
pijačo in dobro kuhinjo, ter sprejemala goste
na opoldansko
hrano k mesečnemu abonementu.

**Usak torek in soboto velika pojedina raz-
različnih, doma narejenih izvrstnih klobas.**

Prosiva za mnogobrojni obisk in se najtopleje
priporočava.

Ivan in Franja Holeshek,
bivši kletar in kuhinjski mesar v hotelu „UNION“
v Ljubljani in hotelu „EUROPA“ v Reki.

444 2-1

Meteorološko poročilo.

Vilina n. morjem 3062 m. sred. zračni tlak 7360 mm.

Dan	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm	Tempe- ratura po Celsiju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
17	9 zveč.	743.7	— 1.6	sl. szah.	jasno	
18	7. zjut.	36.7	— 9.0	sl. jvzh.	del. obl.	0.0
	2. pop	36.3	— 0.2	sl. svzh.	jasno	

Srednja včerajšnja temp. — 3.6°, norm. — 0.0°.

Ostanki izredno fini, 40 m K 22.—
dobro rabni, 40 m „17“—
UGODEN NAKUP :
Vzorci ostankov se ne pošiljajo.

CEFIRI
kanafasi, oks-
fordi, postelj-
nine in sploh vse
tkanine
lastnega izdelka po
najnižji ceni pošilja

JOSIP SUCHÁNEK,
prva mehanična in ročna tkalnica in razpošiljalnica
na pruski meji
NOVI HRADEK v NOV MESTU NA METUJI.

Dobrodošča 433 2-2

trgovina z mešanim blagom

se prod. Potrebni kapital K 20.000.
Ponudbe pod R. M. na upravo tega lista.

445 3-1